

Quatre dies de març

«En un estat més seriós amb el dret, Aznar i el responsables de l'enganyifa governamental sobre el 11-M haurien hagut de respondre davant un tribunal»

Els atemptats de l'11-M a Madrid van ser expressió inequívoca de fins a on pot arribar la perversió humana. Els culpables n'han estat clarament identificats per les investigacions i per una sentència judicial. Però els culpables del que va passar en les hores i dies immediatament posteriors a les explosions, la mentida conscient i la manipulació mal dissimulada, no han passat (ni és previsible que hi passin) davant la justícia. El govern del Partit Popular d'aquell moment va practicar una altra forma de maldat: la falsedat combinada amb una immensa estupidesa política. El PP en va pagar immediatament el preu polític, però en un estat més seriós amb el dret, Aznar i altres responsables directes d'aquella enganyifa governamental haurien hagut de respondre davant d'un tribunal.

Aquell dijous 11 de març, poc abans de les 8 del matí, l'estat de xoc i de preocupació a l'Ajuntament de Barcelona no era diferent al que s'estava vivint a l'altra banda de la plaça de Sant Jaume. A l'agenda institucional d'aquell dia s'havia fixat per primera hora, una reunió entre l'alcalde, Joan Clos, i el conseller Pere Esteve, titular de Comerç Consum i Turisme en primer govern Maragall. Naturalment, res no va ser com s'havia previst. Al departament de premsa municipal la prioritat va a passar a ser tota una altra: proporcionar a l'alcaldia resums d'informació - pràcticament en temps real- de tot allò que s'anava sabent sobre els atemptats de Madrid. La ràdio, les agències, la televisió i els mitjans digitals (els espanyols, però molt especialment els d'altres llocs del món) van marcar el ritme a aquella sala de premsa. Una planta més amunt, el telèfon de l'alcalde, lògicament, no va parar de comunicar.

A les 12 del migdia tots érem a la plaça de Sant Jaume. El Govern de Catalunya i el de la ciutat en ple, bona part del Parlament, funcionaris i treballadors de la Generalitat, de l'Ajuntament, governants, opositors i els milers de ciutadans que la plaça era capaç d'encabir. Havíem baixat moltes vegades en aquells darrers anys: pels assassinats de Miguel Ángel Blanco, d'Ernest Lluch, dels regidors de Sant Adrià i de Viladecavalls, de l'agent de la Guàrdia Urbana Miguel Ángel Gervilla. Aquella, la dels minuts de silenci de rebuig al terrorisme, era, malauradament una escena massa familiar. El clima, però, tenia quelcom de diferent al de les altres vegades. Francesc Marc Álvaro el va descriure amb precisió a *La Vanguardia* de l'endemà: ?És el mateix ritual d'altres ocasions però, avui, a aquest espai fa vertigen i fa fred?. Silenci generalitzat dels concentrats. Un parell de veus exaltades, forçades a callar per la majoria i cap declaració per part dels polítics. Alguna pancarta improvisada on es llegia ?Prou manipulació?, un primer símptoma del que estava passant i del que passaria durant els dos dies següents.

L'interès per la veritat es va desplaçar ràpidament als mitjans internacionals. La CNN i la BBC destacaven que Otegi havia condemnat l'atemptat i descartat públicament que fos ETA, un fet del tot inusual. A mig matí la policia ja havia localitzat a Alcalá de Henares una furgoneta amb els primers indicis que vinculaven les bombes amb islamistes radicals. Però la informació oficial ho amagava i ho amagaria encara durant unes quantes hores més. A la plaça de Sant Jaume, els despatxos de l'alcalde i del president de la Generalitat esperaven amb interès la declaració de Jacques Chirac. El president de França s'havia oposat frontalment a la guerra d'Iraq i era evident la seva antipatia envers el servilisme bel·licista d'Aznar, però en aquell moment el que pesava més era la solvència dels serveis d'informació francesos i, sobretot, una desconfiança creixent sobre la manera en que el govern del PP estava gestionant aquella crisi. Les trucades personals de José María Aznar als directors d'alguns diaris per ?aconsellar-los que no s'equivoquessin?, no són només actes de falsia totalment reprovables, sinó que demostren, a més a més, una manca d'intel·ligència política impròpia en un president de govern.

El que va venir després ha passat a la història com exemple de resposta popular, pacífica, i democràtica davant un intent de manipulació exercit des del poder. A les 9 de la nit del mateix dijous, un grup vinculat a Al-Qaida s'atribuïa la massacre en una carta a un diari en llengua àrab editat a Londres. Divendres al vespre, prop de 12 milions de persones es manifesten arreu de l'Estat amb dos clams: rebuig als atemptats i exigència de la veritat. A les 14.30 h de dissabte, un dia abans de les eleccions, el ministre de l'Interior Ángel Acebes, encara parla de "dues línies d'investigació?". Al vespre, el portaveu del govern, Eduardo Zaplana, va aparèixer a TVE fent una declaració que volia simular ser un missatge institucional emès des de la Moncloa. En realitat Zaplana estava a a seu de l'agència EFE i va fer improvisar un decorat amb una bandera oficial. A les 10 de la nit, a Barcelona, era ensordidor el soroll de les cassoles. A mitjanit, el plató del programa en directe de Jordi González a City TV (ara 8tv) es va omplir de ciutadans que exigien la veritat. A pocs metres, milers de manifestants ho cridaven davant la seu del PP. Dilluns, 15 de març, l'endemà de les eleccions, a les taules de premsa de l'Ajuntament, una portada de diari destacava sobre les altres. No era un diari de Barcelona, ni de Madrid. Estava escrit en francès i resumia amb una frase aquella història de quatre dies: *Le prix du mensonge?* (El preu de la mentida).